

ABONAMENTUL.

Pe un an 80 coroane.

Pe 1/2 an 40 „

Pe 1/4 an 20 „

Pe lună 7 „

Un număr 30 fileri.

□ □

Unirea

INSERTIUNI.

Un şir garmond:
odată 84 fil., a doua
oară 72 fil., a treia
oră 60 fil.

Manuscrise sunt a se
trimite la Redacția
„UNIRII“ Blaj.

□ □

ZIAR NAȚIONAL — APARE ZILNIC.

Unde e

domnul Zaharie Bârsan? Când va fi chemat în fruntea teatrului român de dincoace de Carpați? Ce înseamnă trăgânarea aceasta atât de neexplicabilă? Ori așteptăm până ce vin trupe nechemate, ca să ne fericească de pe scenele teatrelor cu piesele lor improvizate, adunate de pe bulevardele orașelor mari? Ori poate nu s'a terminat încă cu organizarea secției de teatru în cutare ministeriu?

Ar fi timpul, ca se mai eșim din atmosfera greoaie în care ne-am pomenit. Destul a fost din era Kreis-inspectorului austriac cu retortele lui oficiale. Mai facă-se ceva și fără anchete, fără conferențe, fără vorbărie, fără proces verbal.

Garanta reușitei oricărei acțiuni este destoinicia persoanei, care o inițiază. Mite sapientem...

Chemați pe d. Zaharie Bârsan și-l încredințați cu inaugurarea teatrului român în Transilvania. E Ardelean, ne cunoaște istoria, gustul, arta, literatura. Aici și-a făcut prima școală de teatru. Știe pretențiile noastre artistice, înțelege misiunea ce Thalia română trebuie să aibă în Ardeal. E artist, scriitor și poet. S'a validat prin puterile sale, prin talentul său, prin aptitudinile sale distinse.

Are o mare misiune pe acest teren, primită încă dela fondul de teatru. S'au schimbat vremile în spre bine, nimic nu-l împiedecă, ca să facă pe apostolul acestei misiuni.

Chemați-l în fruntea teatrului și stați-i întru ajutor. Teatrul e școala adulților, avem urgentă lipsă de a-aceasta școală. Cultura, arta românească vrea să vorbească, delicat și dulce, de pe scena acelor orașe cari au devenit ungurești

tocmai sub înrîurirea teatrelor.

Să vedem deci teatrul român înfăptuit, dar cât mai îngrabă. Dar înfăptuit pe scenele teatrelor și niçidecum în biurourile ministeriale.

Dr. Oct. Prie.

Răvaș dela Sibiiu.

După căpătueli.

Să mi-se ierte îndrăsneala, dar nu mai pot suferi. Dacă alții au îndrăsneala să umble ziua în amiaza mare după căpătueli, de ce n'as avea-o și eu să spun ceace-mi place și ce nu mi-e pe gust. Aș mai înțelege o vânătoare de urși, vulpi, iepuri, chiar și după lupi îmbrăcați în piei de miel, dar o vânătoare după posturi grase, ranguri, mă scârbește.

La o vânătoare de rațe sălbatice poți lua parte și dacă nu ești bun țintaș, te alegi cel puțin cu o poftă de mâncare. Dar la vânătoarea pornită acum, vânătorii se aleg cu zile pierdute și cu spese zadarnice. Drept, că de spesele lor nu ne prea doare capul. Asta e treaba lor. Ne desgustă însă și privim îngrijorați văzându-ne stânjeniți în munca curată pentru binele comun. La fiecare pas întâlnesc oameni veniți din mari depărtări, aici, în Sibiiu nostru. Și unii în ascuns, alții pe față, bat pragurile oficiilor înalte pentru a cerși un post gras, un loc comod cu venite

mari și gânduri, dacă se poate, puține...

Li laud pe notarii adunați în congres, că și-au arătat idealul lor pe față. Cei mulți au spus-o pe sleau... Unii nu voiesc să se mai întoarcă la posturile avute. Vezi Doamne, după bătae, ei ar merita mai mult...

Iată înaintea cafenelei un învățător, care ar vrea să ajungă în minister. Aseară am vorbit cu unul, care ar dori o inspecție. În zilele trecute mi-se spunea despre altul, că dacă nu-l numesc în oraș, mai bine se duce la jandarmi...

Advocații vreau să fie perfecți. Notarii subprefecți. Învățătorii revizori și posturi la orașe... Nu toți! Mai avem oameni idealști. Aceia nu bat drumurile spre centru. Muncesc în tăcere și pun piatră pe piatră la clădirea mare a neamului.

Aștept dela cei competenți a-și alege oameni din rândul celor cinstiți. A cerși favoruri nu e cinste... Pe ușile oficiilor înalte să se scrie: „Cerșitoria e strict oprită și se va pedepsi cu închisoare“. Sfredeluș.

Congresul profesorilor.

— Dela trimișii noștri. —

(Continuare.)

Luni, după masă, la 3 ore se deschide ședința a doua. Se aleg verificatori pentru protocolul ședinței de ieri. Președintele cetește telegrama omagială trimisă familiei regale.

Se încep rapoartele.

Cel dintâiu e Păcurariu dela Năsăud, care cetește raportul comisiei de 9, cu privire la organizare. Comisia a elaborat un proiect de statute. Cetește acest

proiect. Și înființarea „Uniunea profesorilor români din Ardeal, Bănat și părțile ungurești“. Scopul acestei uniuni este: promovarea culturii române prin orientarea învățământului și prin ocrotirea intereselor profesurii. Acest scop se poate ajunge prin congrese, conferențe, călătorii de studii, schimb de profesori, publicare de cărți didactice reviste pentru tinerime, căminuri pentru profesorii invalizi, pentru văduvele și orfanii lor, prim cooperative și publicații periodice. Celelalte părți ale proiectului se referesc la membri, la partea administrativă la constituirea biroului ș. a.

Proiectul se primește în întregime. Prin aceasta se declară uniunea de înființată.

Urmează raportul dlui Pteancu, directorul gimnaziului din Beiuș, cu privire la raportul școlilor secundare și superioare față de stat. Un raport bine gândit și foarte amănunțit lucrat. Dă cere ca toate școlile sec. de stat să să preia. După preluare am avea 31 școli sec. de băieți și 4 de fete. Ar mai funcționa, afară de acestea 31 școli sec. ungurești și 9 săsești. Dacă nu se pot prelua acum în întregime, atunci să se preia, numai decât, conducerea și administrarea școli. Să se inventarieze de urgență averea, rechizitele și muzeele acestor școli. Să se creieze cu posibilă grabă o administrație românească pentru toate școlile secundare. Propune să se numească 4 revizori generali, cu sediul în Orade, Arad, Cluj și Sibiiu. Fiecare ar avea în administrare, 18 școli secundare. Cere, mai departe, uniformizarea învățământului, a disciplinei, a plăților și a programei analitice. Pledează apoi, cu argumente plauzibile, pentru inamovibilitatea personalului didactic, care să se asigure prin legislațiune. Pentru ca Uniunea să poată concurge real în directivarea învățământului propune constituirea unui consiliu pedagogic permanent, din 20.

membri dela toate ramurile de învățământ.

Se incinge o discuție vie în jurul acestui raport. În legătură cu cele spuse de raportor se ating o mulțime de chestii. Se atinge, între altele și chestia statificării. După ce însă se constată, că e o chestie și gîngășă și inoportună în aceste vremuri, se trece asupra ei la ordinea zilei.

Raportul dlui Pteancu se primește în întregime. I-se fac câteva neteziri stilare și câteva amplificări neînsemnate. Rolul conziliului pedagogic, propus de dsa, are să-l aibă comitetul central al uniunii.

Urmează apoi raportul dlui director preparandial Ioan F. Negruțiu, asupra preparandiilor, al dlui Stanciu, dela Arad, asupra școlilor civile; al dlui Bălan, dela Sibiu asupra teologiilor și a lui Pricu, dela Brașov, asupra școlilor comerciale.

După o scurtă discuție la nivel, se primesc toate en bloc.

După o pauză de 10 minute comisia de candidare prezintă lista biroului central al Uniunii. Sunt 24 membrii. Pentru licee la limbile clasice: Precup, Pteancu; la l. moderne: Drăgan, Banciu; la studiile naturale: Borza, Stanciu; la studiile exacte: Ciortea, dna Tordășanu; la studiile estetice; Dima, Bușită. La teologie: Bălan, Coltor, Man și Botiș. La institutele de specialitate: Evuțan, Roșca, dsoara Butean, Vas. Pop, Șt. Pop, Priou, Miculaș. Dela liceele străine: Ioan Pop, Botean și Vas. Suciu. Lista se primește. Se trece apoi la punctul 3 din program, la planul de învățământ.

Raportor e dl Seni, dela Năsăud. Dsa cetește planul provizor pentru vremea de tranziție. Acest plan s'a stabilit luni înainte de masă, într'o ședință a profesorilor dela licee, ținută în palatul Asociațiunii. L. maghiară rămâne studiu facultativ, cu 2 ore la săptămână în cursul superior. L. germană se propune ca studiu obligator, din a III—VIII, cu 2 ore la săpt. L. franceză e obligatoare din a V—VIII, unde e cu puțință se poate propune și în cursul inferior. În locul istoriei Ungariei se propune istoria Românilor, iar în locul geografiei Ungariei geografia României mari. După aceasta dl Seni prezintă, ca al dsa, un proiect bine studiat, cu privire la uniformizarea și modificarea planului de învățământ, după ce vom trece și cu școala în cadrele statului român. Acest plan s'a discutat în ședința prealabilă a profesorilor. După ce însă timpul fizic și alte împrejurări nu permit, ca și în congres să se pornească o discuție în merit asupra a-

cestui proiect, se hotărăște să se publice, astfel să slujească ca obiect de discuție pentru congresul viitor.

Raportul se primește în întregime.

După cetirea planului de în-

Școala și congresul învățătorilor.

E fapt incontestabil, cumcă la înfăptuirea „României — Mari” — învățătorii români au adus însemnate jertfe.

Urmașii ne vor invidia pentru rezultatul ce l-am ajuns să-l vedem noi azi, pentru care au luptat în decursul veacurilor mii de învățători, și de vom lucra cu aceeaș energie și înțelepciune ca'n trecut, ne vor cinsti și glorifica ca pe o generație de eroi.

Fiecare din noi, poartă pe umerii săi povara fericirii proprii, a acelor cari ne înconjoară precum și a generațiilor viitoare. Deci toți suntem datori să contribuim la bunăstarea și fericirea neamului prin munca și moralitatea fiecăruia din noi. — Cred că simțim cu toții datoria de a fi la înălțimea vremurilor.

Pentru prima oară, de când existăm ca neam liber, noi învățătorii suntem chemați să hotărîm cu toții asupra destinelor noastre. — Momentul acesta, care e un rezultat a înfăptuirii idealului național, adunarea din Alba-Iulia, este cel mai mare și hotărător din întreaga Istoria învățătorimii de pe plaiurile Ardealului.

Prin urmare, să cercetăm ce avem de îndeplinit, ca luminători în clipa de acum a înălțării și acum am putea ajunge la rezultat. Înainte de toate suntem datori să știm ce avem de îndeplinit în clipele acestea și cine ar putea să satisfacă dorințele noastre?

La seria temelor aduse pe tapet în coloanele ziarelor noastre îmi permit să adaug puțin și eu:

Trebuie să ni-se asigure dreptul de a ne conduce noi prin priceperea noastră. Se subînțelege eschiderea ori căruia individ, fără pregătire pedagogică, dela purtarea oficiilor, cari sunt în strânsă legătură cu viața școlară. Aceasta pentru a nu se repeta greșala stăpânilor de ieri, ca adecă, persoane cu ceva ani de drept — așa ziși „juriști pensionați” — să figureze ca inspectori, subinspectori, directori școlari ș. a.

Trebuie să ni-se garanteze, ca pe viitor dreptatea va fi a celui căruia îi compete și că zelul învățătorilor merituosi va fi recunoscut și încurajat. Pentru ca să ne putem dedica ex-

vățământ pentru preparandii și al celor pentru teologii, ședința se închide la 8 ore.

Rapoartele celorlalte puncte rămâne pe ziua următoare.

(Va urma).

clusiv numai școlii așa încât să nu fim îngrijați, că oare ce ne va aduce ziua de mâine, trebuie să ni-se asigure existența materială adecă salariul.

În schimb dela noi se pretinde, să dăm noilor generații, cari sunt chemate la un viitor fericit în țara liberă — prin școală bineorganizată și binecondusă cât și prin activitate extrașcolară, o creștere superioară celei de ieri, din punct de vedere moral, intelectual și practic. — Împlinindu-ne misiunea sfântă, vom scăpa pe țărani, frații și părinții noștri, de sărăcie miserie — așa încât cu timpul vor deveni gospodari cu stare, morali, harnici și luminați.

Acestea ar fi unele din necesitățile mai adânc simțite pe cari trebuie să-le satisfacem, ca să putem progresa și traiul să ne fie mai ușor, iar popoarele Apusului luminat să se convingă, că poporul român a rămas ceea-ce a fost și este — factor de ordine și încredere — în Orientul bântuit de anarhie.

Horea.

Învățătorul român *).

de Înv. Marian Sasu.

Soartea învățătorului român a fost strict legată de soartea școlii române. Când școala a fost perzecutată ori negleasă, perzecat și dezconsiderat a fost și învățătorul. Tot așa, când școala a dus lipse, lipsit și năcăjit a fost învățătorul. De aci și suferințele și năcăzurile învățătorului român, ca și ale școlii române, sunt de două categorii.

a) Suferințe cauzate de cătră ai noștri; b) suferințe pricinuite de nefasta stăpânire maghiară.

Să intrăm acum în meritul materiei luând în desbatere suferințele, lipsele și năcăzurile îndurate de învățătorul român. Din partea alor noștri învățătorul a suferit multe neajunsuri și neplăceri. Așa, înainte de toate învățătorul confesional român până aproape în zilele noastre a fost slab retribuit. Până la legea din 1893 învățătorii noștri erau plătiți cu câte 100—150 sau cel mult 200 floreni.

*) A se vedea numărul 9 al „Unirii”.

Ce-i drept pe atunci mulți învățători nu erau încă diplomați, dar pentru aceea au muncit și ostenit și ei după puterile și cunoștințele lor. Mulți oameni de ai noștri dela acești „dascăli” au învățat taina slovei și a scrișului românesc, precum și alte lucruri bune.

La anul 1893 s'a ridicat leafa învățătorilor confesionali la 300 fl. v. a. și tot la cinci ani câte 50 fl. Nu-i vorba sume modeste, dar după timpurile acele ieftine, tot făceau ceva. Dar năcazul a fost, că sumele aceste erau numai pe hârtie, așa, că învățătorul nu putea nici când pune mâna pe ele. Și asta din cauza, că neavând școlile noastre fonduri din care să se plătească învățătorul, leafa acestuia era repartisată pe popor. Și acum poporul nostru era slab plătit, cele 300 floreni le primea învățătorul în o sută de rate, câte 2—3 fl. odată. Și era norocos învățătorul acela, care-și putea scoate într'un an întreagă suma de 300 fl. celor mai mulți le rămânea sume însemnate de pe un an pe altul.

Neputându-și scoate învățătorul leafa dela popor prin organele confesionale, silit de împrejurări — trebuia să mănec, să se îmbrace, ori băeții îi cereau pâne — recurgea la organele administrative ale statului. Acestea cutierau satul încasând bani, ori luând câte un obiect ca zalog, care trebuia rescumpărat până la un oarecare termen, la dincontră se vindea prin licitare. Prin procedura aceasta bietul învățător își contrăgea asupra sa ura și mânia poporului. Câte vorbe de ocară își auzia învățătorul cu astfel de prilejuri! Și câtă durere n'a simțit bietul învățător, văzând, cât trebuie să sufere pentru modesta lui leafă, pentru care a muncit și a ostenit atâta. Pană și muncitorul cel de pe urma își primiă plata regulat și fără vorbă, numai bietul învățător român își primea leafa rău și cu multe neplăceri, așa că pânea lui era amară și udată cu lacrimi...

La 1907 s'a ridicat leafa învățătorilor confesionali la 1000 cor. și euincuenale de câte 200 cor. Unde nu s'a put plăti din partea confesiunii suma aceasta, s'a cerut ajutor dela stat. Și statul de fapt a și întregit mulțor învățători salariul prescris de lege. Acestora însă le-a impus condiții grele, pe cari neobservându-le, îndată se retrăgea ajutorul, și învățătorul rămânea peritor de foame.

În anul 1912 s'a ridicat de nou leafa învățătorilor la 1200 cor., apoi tot la câte patru ani, un adaus de câte 200 cor. Nu-i

vorbă sume frumoase, dar nedemne de invidiat.

Bietul învățător român pentru pâine, ca să capete ajutor de stat, se căciulea și umilea pe la notar, subprefect, revizor școlar etc. Își înădușea în sine sentimentele sale românești și făcea pe patriotul. Ce-i drept, trebuie să recunoaștem și mărturisim, că în direcția aceasta unii învățători români au mers prea departe cu căciulirile.. S'au înstrăinat de popor, societatea și cultura românească și au lucrat și muncit numai pe placul revizorilor școlari, cari ținteau nimicirea școlii valahe. Lucruri foarte regretabile, dar dacă vrem să fim drepti, trebuie să le recunoaștem și mărturisim.

În decursul războiului învățătorii români, cari n'au avut subvenție de la stat, au suferit foarte mult în privința materială. Statul nu i-a ajutat cu nimic, iar susținătorii de școală în lipsa de mijloace pecuniare, ori nu li-a dat nimic, ori foarte puțin. Cum au trăit acești învățători cu leafă de 1200—2000 ori 2400 cor., când o litră de grâu costa 60—100 cor., o păreche de ghetă 150—250 cor., iar un rând de haine bărbătești 1200—1500 cor., zic, numai ei și Dumnezeu vor fi știind. Cei mai mulți, dacă au avut, s'au ruinat materialicește cu totul. Ce au agonisit în cei 10—15 ori mai mulți ani, au mâneat în cei 4 și mai bine ani de războiu.

Multe neplăceri apoi a suferit învățătorul român — mai ales cel căsătorit — și din cauza slabelor și necorăspunzătoarelor cvartire învățătoarești. Legea prescria, ca învățătorului căsătorit să i-se dea două odăi padimentate, culină și cămară, iar afară în curte superedificatele necesare. Toate acestea, în cele mai multe locuri erau numai pe hârtie. Bietul învățător trebuia să se îndesuească cu femeia și copiii — în multe cazuri destul de număroși — în câte una-două odăi, și aceste slabe și nesănătoase. Dacă cvartirul cerea ceva reparaturi, nu i-se făceau cu anii. Plouă în casă, bătea vântul prin geamurile stricate, dar susținătorul de școală nu alerga să le direagă.

Afară în curte nici tu cuptor de pâine, nici tu cocină, nici tu grajd, nimic, nimic, decât curtea goală și aceea desgrădită, de toți porcii și vitele satului intrau în dragă voie și se plimbau ori se frecau de zidurile și cvartirul învățătoarec.

Bietul învățător dacă voia să-și țină o văcuță pentru micii copilași, trebuia să alerge prin vecini, rugându-se să-i țină văcuța în grajd, ori trebuia să-și ridice pe bani scumpi — de cari -a

dese nu dispunea — cele ce-l lipseau. Da, pentru că susținătorul de școală n'oi habar n'avea de aceste. El credea, că dacă a ridicat cei patru pereți ai școlii, a făcut totul.

(Va urmă.)

Prăpastia lui Hortopan.

Pe vremea când începuseră să se arete pe drumurile ca niște răuri de noroiu, bejaniile din Muntenia. — la mănăstirea Cașinului s'a oploșit, nu se știe de unde, un flăcău cam hăbăuc, pe care-l chema Hortopan.

După dulama de aba înflorită cu șnururi negre, părea a fi din Oitenia. S'a prins argat la mănăstire »pe mâncare și opinci«, și umbra toată ziua prin pădure cu vitele. Hortopan era o nămilă de om, să ridice un taur în spate. Într'un rând s'a prins rămășag pe un pacioc de mahorcă cu un soldat, că el bate un țaruș în pământ numai cu pumnul — și a câștigat Hortopan rămășagul.

A prins parul cu mâna stângă, și când a ridicat pumnul drept deasupra capului și l-a lăsat greu cu un baros, țarușul a intrat de-o palmă domnească; la al doilea pumn, a intrat pe jumătate; iar când și-a lasat pumnul de oțel a treia oară, — a mai rămas țarușul de-o șchioapă atară din pământ.

Pe Hortopan, la oaste nu l-a luat, fiindcă, pe lângă că era cam hăbăuc și râdea de toate nimicurile cu degetele răschirate peste gura cât un Craiu-nou, da era și surd. Din pricină că n'auzia, tot sufletul îi năvălise la ferestrele ochilor. Când își ținea ochii deschiși mari, părea că ascultă cu ei freamătul pădurii. Pădurea îi era dragă ca unei sălbătăciuni; și măcarcă de abia venise pe meleagurile acelea, cunoștea toate hrubele și cotloanele codrului ca o jivină.

Nici nu știa când te pomeneai cu el, cum nu știi când te pomenești cu lupul la spate: numai ce răsărea, ca din pământ, și te privea, de departe, țintă, drept în ochi, neclintit.

Câte odată îndrăsnia să se apropie de o mitralieră, ori de un tun, își trecea o mână peste ele ca pe niște ființi: le mângăia, par'că, și-și arăta dinții mari și rari, printre degete. Un singur prietin avea Hortopan, aici de parte de ai lui: un mânz negru ca tăciunele și pintenog la un picior de dinainte, ca și cum ar fi fost rănit și ar fi umbliat și el oblojit.

Hortopan se zbențuia cu mânzocul cel negru ca un tăciune, de par'că s'ar fi jucat c'un copil. Îi cuprindea cu amândouă mâinile gâtul și se făcea că s'a luat la

trântă voinicească. Îl lua cu o mână pe sub pantece și cu cealaltă pe sub gât. și-l ridica și-l purta ca pe un miel. Diavolul de căluț scutură din cap și-i lăciau poznaș ochii și se făcea că-l mușcă.

Într'o zi mânzocul neastâmpărat cum era, alergând din poiană în poiană, trecu de tranșeele noastre. Hortopan se luă după el, cu părul vâlvoi, neascultând de glasurile soldaților noștri, care răcniau după el: se întoarce înapoi.

Cărlanul pogori în copci o coastă și se opri în fața unei sentinele nemțești: sta înțepenit pe picioarele subțiri și se uita țintă la Neamț. Par'că l'ar fi întrebat:

»Ce cauți, măi Neamțule, aici?« Caraula îl zări pe Hortopan, întinse pușca, și în loc să-l nimerască pe el, nimeri mânzocul și-l culcă la pământ.

Hortopan stătu un răstimp buimac, cu ochii la prietinul de hârjoană, care svăcni odată din picioare, întinse capul și incremeni. Hăbăucul își mușcă pumnul, de făcu să țâșnească sângele și se întoarse la mănăstire.

Din ziua aceea, cum înopta, ieșea hoțește din mănăstire și intra în pădure. Mergea cu pași de jivină, pe potecile încălcite pe care numai el le știa. Se strecura printre posturile noastre și se apropia de tranșeele dușmanului. Atunci se culca pe pân-

tece și sta așa, o bucată de vreme, la pândă, cu ochii deschiși mari în întuneric. Pe urmă, începea a se târi ca un șarpe.

Trupul lui numai mușchi, se îmlădia cu atâta meșteșug, că nu se auzia un fâșăit. Când zăria o santinelă, se opria din nou și incremenia acolo ca o stâncă, — și, iar prindea a se târi pe pantece. Treceau, uneori, ceasuri, până când izbutia să se apropie de santinelă. Greutatea cea mare era să i-se strecoare la spate; dar cu răbdare înconjurând pe departe, însângerându-se în spini, vărându-se în viroagele păraclor izbutia. Când ajungea la câțiva pași, în spatele carauli, își încorda mușchii, se trăgea îndărăt, încet ca o fiară, — și, dintr'un salt era în cărca santinelei, cu degetele înfipite în gâtulejul ei.

O săptămână, în fiecare noapte, Hortopan zugrumă astfel câte-o caraulă nemțească; o lua apoi, în spate și o ducea de-o arunca într'o prăpastie, care se deschide, nu departe de mănăstire, și pare o despicătură, ce merge până'n măruntăele pământului.

În a opta noapte, un glonte îl culcă pe Hortopan la pământ ca și pe prietenul său.

Soldații de pe Valea Cașinului, îi zic prăpastiei, care a înghițit pe cele șapte carauli nemțești: »Prăpastia lui Hortopan«.

N. N. Beldiceanu.

(Gl. B.)

Serviciul nostru telefonic.

(Agenția telegrafică „Dacia“).

(Berlin). Ziarele anunță, că în Liess se negociază între Germani și Poloni un tratat de armistițiu, sub asistența reprezentanților ambelor guverne.

(Londra). A sosit aici o deputațiune americană. Gompers președintele a declarat, că a venit ca reprezentantul uniunii muncitorilor americani. Speră că va putea exercita influența asupra conferenței de pace pentru îmbunătățirea condițiilor în viața lucrătorilor din lume.

(Paris). Wilson a anunțat senatului american despre acordul între aliați relative la înființarea alianței popoarelor.

(Viena). Duminecă partidul comunist a ținut în fața Rathausului o manifestațiune de doiliu pentru Liebknecht și Roza Luxemburg. În vorbirile ținute au fost preamărite numele asasinatilor. Participanții au plecat apoi în frunte cu steagul spre parlament, unde de asemenea au ținut vorbiri. Manifestanții s'au împrăștiat în liniște.

(Zürich). Ducele Bülow e dat în judecata de consiliul canto-

nului Zürich, care într'o ședință a afirmat, că făcându-se o perchișiție la locuința sa s'ar fi găsit urme de un complot anarhist.

(Berlin). După asasinarea lui Liebknecht și Roza Luxemburg socialistii independenți lansând o proclamație provoacă întreaga populație să-și exprime indignarea prin o răscoală generală. Scopul dorit nu s'a ajuns, majoritatea lucrătorilor au continuat lucrul.

(Berlin). Alegerile pentru adunarea națională s'a început. Toate partidele posed un imens aparat de agitație pe care l-au pus în mișcare. Pe toate stratele se împart milioane de foi volante.

(Berlin). Între Foch și Erzberger a fost schimb de scrisori cu privire la prizonierii germani. La scrisoarea lui Erzberger, Foch a răspuns, că intenția fermă este a interveni la guvernele aliaților pentru repatrierea prizonierilor. Foch este dispus a admite schimb de mărfuri între teritoarele ocupate și

evacuate germane în măsura care poate împiedeca lipsa de muncă și consecințele acestei lipse.

(Berlin). Tratatul comisiunii armistițiului în Triest a rezultat ameliorări importante față de condițiile originale ale antantei. Ameliorările se referă la chestiunea predării mașinilor agricole a cărei termen a fost amânat pentru 1 Iunie 1919.

(Paris). Azi s'a ținut conferința intimă între Wilson, Clemenceau și între prim-miniștri și miniștri de externe ai puterilor aliate. Clemenceau a citit condițiile despre prelungirea armistițiului cu Germania. După conferința aceasta Belgia, Sârbia au trei reprezentanți, apoi s'a fixat programul ședinței de deschidere a conferinței de pace. S'a discutat apoi chestiunea publică. Ședința conferinței a acceptat unanim rezoluția ce e a se adresa reprezentanților presei. Reprezentanții ședinței au examinat cu mare precauție chestiunea publică și sunt animați de dorința de a da presei cele mai largi posibile instrucții, dar e clar, că presa trebuie exclusă de la discuțiile preliminare, cari formează un obiect foarte dificil. Reprezentanții presei țin de prezent conferințe pentru a rezolvi chestiunea ce reprezintă interesele de viață a multor popoare. Dacă tratativele s'ar da publicității, lucrările congresului ar fi nemărginite și pline de discuții izvorite din concepțiuni false. Reprezentanții presei nu văd de ce nu ar fi admiși la ședințele conferinței, fie ele ori cât de secrete.

(Berlin). Pe turnul bisericii polone din Netzwalde au fost instalate mai multe mitraliere, cari trăgeau asupra populației germane. O baterie sosită ieri în Netzwald a început a trage cu tunuri asupra turnului. Germanii au pus apoi mână pe mitraliere și pe 10 soldați poloni.

(București). Doctor Anghelescu, Creangă, general Coandă, delegații congresului păcii în chestiunile economice și militare au plecat din București la Paris.

(București). Primele vase cu alimente pentru România au trecut Gibraltarul.

(București). Mare număr de Români au plecat cu vaporul „România” spre Marsilia.

(București). O nouă conferință are loc zilele acestea la Viena în chestia stabilirii definitive a circulației trenurilor: București—Paris.

(București). Brătianu a avut la Belgrad o întrevedere importantă cu ministrul Sârbiei Paști.

Informațiuni.

* **Bolșevii înfrânți pe Kuma.** Generalul Denikine a înfrânt pe bolșevii de lângă Kuma. În Caucaz a reocupat *Jenskouka* după o luptă aspră de două zile. Mulți morți bolșevii și la 1500 prizonieri.

* **Gripa spaniolă** afirmativ ar fi secerat până acum peste 800.000 de oameni, cei mai mulți în floarea vieții. Mortalitatea a fost puternică printre femeile tinere. *Statisticile medicale* afirmă, că punctul culminant al boalei s'a ajuns în toamnă c'am pela sfârșitul lui *Octombrie*. Progresarea morbului a avut direcția *Vest—Ostică*.

* **Guvernul de coaliție** ungurească vrea să folosească mijloace mai puțin radicale în aranjarea afacerilor interne, altă însă enorme greutate în grupările bolșeviste din Budapesta.

* **Bancomotul ungurești** au o tot mai puțină valoare în schimbul internațional, așa că atât în Elveția cât și în Italia și România se prevede opririle totale a schimbului. Stampilarea întrebuintată de Sârbi în scurt timp va fi aplicată și de Consiliul nostru dirigent. Ar fi de dorit să se facă de urgență.

* **Italia** urmează o politică dublă în chestiunile privitoare la fosta Ungarie. Scrisoarea contelui *Károlyi* adresată lui *Sonnino* a deșteptat la *Jugoslavi* o înrăutățire pronunțată a relațiilor cu republica Ungară. În schimb la Roma se sperează o slăbire a a slavilor de sud în faptul apropierea ungarilor de Italia. Cât privește însă România: ea nici nu pierde nici nu profită din noua formațiune a politicii desparate din Budapesta.

* **Exregele Carol** este din nou grav bolnav. Deprimarea totală influențează mult fizicul nefericitului Habsburg. Sunt îngrijorări temeinice relativ la viața sa. Fosta împărăteasă *Zitta* este ziua și noaptea lângă patul soțului său, cercând să-i ridice moralul și să-l încurajeze.

* **Trupele franceze** din Albania vor înlocui actualul regim internațional al țării. Raporturile dintre soldații francezi și albanezi sunt din cele mai cordiale. Liniștea însă nu este încă deplină stabilită.

* **Un cabinet de concentrare între liberali și ta-chiști** pare exclus cu desăvârșire, pe urma divergențelor de caracter acut ce privește politica internă a României. Pare, că între Tache Ionescu și Brătianu ar fi și unele deosebiri esențiale privitor la conflictul nostru cu Sârbii. Brătianu este

intransigent, T. Ionescu ar fi cedat însă în parte Sârbilor. Această deosebire de vederi ar zădărnici și delegarea lui T. Ionescu la congresul de pace; ceea ce ar fi spre paguba noastră. Afirmative șeful dela putere ar fi oferit dlui T. Ionescu colaborarea sub prezidiul unui neutru: Presan ori sub a dlui Dr. Iuliu Maniu. În cazul acesta din urmă *Goldiș* ar primi portofoliul cultelor, iar *Vajda* al justiției.

* **Imprumutul intern român** nu are să fie forțat cum voia dl Bibicescu, guvernatorul Băncii Naționale, ci cu dobândă de 5 la sută. Se prevăd nenumărate subscrieri atât dincolo cât și dincoace de munți.

* **Cardinalul Mercier** a declarat comitetului central al Uniunii catolice belgiene, că dela începutul războiului a prevăzut catastrofa Germaniei și reînvierea țării sale. Când Belgia era strivită aproape cu totul atunci spera mai mult în învingere. Statele mici ca *Belgia* și *România* au meritul de a fi menținut prestigiul cauzei sfinte a războiului prin suferințele lor fără margini.

* **Prințul Ghica** este încă tot la Roma, cercând contactul prin Vatican cu unele cercuri cam streine de noi ale Quirinului. S. S. Papa apără personal interesele României-mari pe lângă guvernul italian, afirmând cu putere, că la caz de ciocnire (?) a anumitor interese diplomatice italiene cu interesele românești, Italia să nu uite, că granițele României au oprit pe Conrad Hötendorf la Görz doi ani de zile.

* **Canonicele Nicolescu** zilele acestea va acosta la Bari. Se sperează tot mai mult dela primul procurator al bisericii noastre la Roma.

* **Lupta înviersunată dela Tarnopol** între *Poloni* și *Ucraineni* s'a terminat cu înfrângerea acestora. Trupele polone sunt deja pe teren ucrain. Nizuința ucrainilor de a împiedeca înaintarea a rămas fără rezultat.

* **Frații lui Liebknecht** protestează împotriva anchetei făcute de soldații guvernului în chestia *omorului fratelui lor* și al *Rozei Luxemburg*. Pretind, ca ancheta să o facă o comisie mixtă constatătoare din bolșevii și comuniști.

* **Antisemiții** din Budapesta au ținut o adunare de protest în contra ovreilor. Adunarea a fost întreruptă de trupe de marinari, cari cântând mersilieza au fugărit pe congresiști. Au

urmat apoi bătăi de stradă și pușcături. Luni seara socialiștii au făcut demonstrații vii în contra ovreilor. Au parcurs oțelurile și cafenelele cântând și strigând »jos cu jidanii«.

* **Dr. Valentin Poruțu** prefectul Clujului a încredințat interimar cu agendele de primar al Clujului pe *Dr. Iulian Pop*. Secretarul primarului este *Dr. Emil Dandea*; procuror suprem *Dr. Dionisie Pop*; consilier militar *Victor Crainic*. Probabil primar definitiv va fi *Dr. Dragomir*, trecând *Dr. Iulian Pop* în serviciul de căpitan suprem al pieței.

* **Castelul pontelui Iulin Andrássy** din Tiszadob l-au devastat cumplit țărani unguri. Paguba este de câteva milioane.

* **Greva parțială** a mineurilor din Petroșani a fost înscenată de câțiva socialiști beți. Demersul energic al trupelor române a restabilit ordinea. Tot așa și greva funcționarilor de stat unguri s'a potolit prin aplicarea §-lui 25.

* **Mitropolitul-Primat Canon**, cum se anunță din București, a renunțat la scaunul său; i-s'a primit demisiunea cu ziua 1 Ianuarie v. 1919.

În locul său, cum se comunică tot de acolo, are să fie ales Episcopul dela Caransebeș, P. S. Sa *Miron Cristea*.

(*Tel. Rom.*).

* **Directorii băncilor românești.** În 15 l. c. s'au întrunit la Sibiu directorii de bancă, în urma convocării ce li-a adresat șeful resortului de comerț, dl *Victor Bontescu*. S'a discutat asupra reformei economice și financiare. La propunerea dlui C. Osvadă s'a hotărât înființarea unei *Bănci centrale industriale și comerciale* cu un capital de cel puțin 5 milioane de coroane. Se va mai înființa o *Bancă agricolă*. O comisiune aleasă în acest scop va face lucrările pregătitoare. Banca agricolă va sta în ajutorul țăranilor pentru a le procura unelte și mașini necesare, mai ales în urma reformei plănuită agrare.

(*Tel. Rom.*).

Necrolog.

† *Emilian Grădinar*, fiul notarului din Săcădate și fost distins elev al gimnazului din Blaj, a repausat în urma unui morb greu și îndelungat, la casa părintească în etate de 21 ani. A fost înmormântat în cimitierul comunal din Săcădate

Odihnească în pace!

Proprietar și Editor:

Consiliul Național Român din Blaj.

Director: ALEXANDRU CIURA.

Redactor: Ovidiu Hulea.